

- A** perseverantia in nequitia, & malignitate cū desperatione indulgentiæ dei? Hoc est enim gratiæ illius & paci resistere, de quibus nobis sermo nunc ortus est. Nam hinc licet advertere etiam ipsis Iudæis, quorū blasphemiam dominus arguit, nō fuisse clausum corrigēdi se & poenitendi locum, quod idem dominus in ea ipsa reprehensione ait illis, Aut facite arborem bonam, & fructū eius bonum. Aut facite arborem malam, & fructum eius malum. Quod utiq; nulla ratione diceretur eis, si propter illam blasphemiam iam cōmutare animum in melius, & recte factorum fructus generare non possent, aut frustra etiam sine peccati sui dimissione generarent. Ergo quia dominus in spiritu dei expellebat dæmonia, cæterorūq; humanorum corporum morbos, languoresq; sanabat, non ob aliud nisi vt crederetur dicenti sibi, Agite poenitentiam, appropinquet enim regnum cœlorum. Inuisibiliter enim peccata dimittuntur, cui dimissioni fidem miraculis comprobat, quod in illo paralytico manifestissime ostenditur. Quum enim primo ei donum visibile obtulisset, propter quod venerat, non enim iam venerat filius hominis, vt iudicaret seculum, sed vt servaret mūdum. Quum ergo dixisset, Dimissa sunt tibi peccata: murmuratūq; esset à Iudæis indignantibus, quod eis tantam potestatem sibi arrogasse videretur. Quid est, inquit, facilius dicere, Dimissa sunt tibi peccata: An dicere, surge & ambula? Vt sciatis autem, quia potestatem habet filius hominis dimittere peccata, dicit paralytico: Tibi dico surge, tolle grabbatum tuum & vade in domum tuam. Quo facto, & quibus dictis, satis declarat, ideo se illa facere in corporibus, vt crederetur animas peccatorum dimissione liberare, id est: vt de potestate visibili potestas inuisibilis mereretur fidem. Quia ergo in spiritu dei faciebat ille omnia, vt gratiam pacemq; hominibus largiretur, gratiam in remissione peccatorum, pacem in reconciliatione dei, à quo separant sola peccata quā dixissent Iudæi qd̄ i Beelzebub eieceret demonia, misericorditer eos voluit admonere ne verbum dicerent, & blasphemiam in spiritu sanctum, hoc est ne gratiæ dei paciq; resisterent, quam per spiritum sanctum donare dominus venerat. Non quia iā hoc fecerant quod sibi neque in hoc seculo, neque in futuro dimitteretur, sed ne desperādo de venia, aut quasi de sua iustitia præsumendo, & poenitentiam non agendo, aut perseverando in peccatis, hoc facerēt: hoc modo enim dicerent verbum, hoc est blasphemiam in spiritu sanctum, in quo dominus signa illa propter largiendam gratiam pacemq; faciebat. Si perseverantia peccatorum, ipsi gratiæ paci q; resisterent. Verbi enim dicere, non ita videtur hic positum, vt tantummodo illud intelligatur, quod per linguā fabricam, sed quod corde conceptum, etiam opere exprimim. Sicut enim non confitentur deum, qui tantum oris sono confitentur, non etiam bonis operibus. Nam de his dictum est, Confitentur enim se nosse deum, factis autem negant. Ex quo manifestum est, dici aliqd̄ factis, sicut manifestum est negari aliqd̄ factis. Et sicut illud quod ait Apostolus, Nemo dicit dominus Iesus, nisi in spiritu sancto: non potest recte intelligi, nisi in factis dicere intelligatur. Non enim hoc in spiritu sancto dicere putandi sint quibus ipse dominus dicit, Vt quid mihi dicitis, domine domine, & non factis quæ dico vobis? Et illud, Non omnis qui mihi dicit, domine domine, intrabit in regnum cœlorū. Sicut etiam qui hoc verbum, quod sine venia vult intelligi dominus, in spiritu sanctum dicit, hoc est, qui desperans de gratia & pace quam donat, in peccatis suis perseverandum sibi esse dicit, ne dicere intelligendus est, si non facit, Vt quomodo illi factis dominum negant, sic isti in factis dicant se in mala vita sua & perditis moribus perseveraturos, vt etiam iam faciāt, hoc est perseverent. Quod si faciunt, quis iam mire-

tur, aut quis non intelligat, & dominum Iesum Christum per illam comminationem ad poenitentiam vocasse Iudæos, vt eis in se credentibus, gratiam paci q; donaret: & huic gratiæ paci q; resisterentibus, & hoc modo verbum atque blasphemiam in spiritu sancto dicentibus, hoc est in peccatis suis desperata atque impia mentis obstinatione perseverantibus, & aduersus deum sine humilitate confessionis atque poenitentia superbiētib; neq; in hoc seculo neque in futuro veniam posse concedere? Quæ si ita sunt, opportunitate tractandi de gratia & pace, quæ nobis est à deo patre & domino nostro Iesu Christo, magna & difficillima eodem ipso domino largiente quasi dissoluta est. Quisquis autem adhuc de re tanta diligentem considerationem tractationemq; desiderat, in Euangelij tractatione, atq; in verbis Euangelistarū sibi desideranda esse cognoscat. Et meminerit nos nunc Epistolam Pauli Apostoli ad Romanos suscepisse tractandam, cuius Epistolæ textum consequentē in alijs voluminibus, si dominus voluerit, vestigabimus. Vt in huius salutatiōe iā tandē iste sit modus.

DIUI AVRE

LII AVGVSTINI HIP-
PONENTIS EPISCO-

PI, EXPOSITIONIS QUARUNDAM PROPO-
SITIONUM EX EPISTOLA AD RO-
MANOS, LIBER.

SENSVS hi sunt i Epistola ad Romanos Pauli Apostoli. Primo omnium vt q̄s intelligat i hac Epistola questione versari operi legis & gratiæ. Quod autē ait, Secū cū dū spiritu sanctificationis, Rom. 1. ex resurrectione mortuorum, id est: quia spiritus donum acceperunt post eius resurrectionem, mortuorum vero resurrectionem memorat, q̄a in ipso omnes crucifigimur & resurgimus. Quod autem dicit, Vt gratiam vobis spiritalem impertiat, dilectionem scilicet dei & proximi, vt per charitatem Christi gentibus in Euangelium vocatis minime inuiderent. Quod autem dicit, Reuelatur ira dei de cœlo sup̄ omnem impietate: & c. Ait & Salomon de sapientibus mundi. Si enim tantū potuerint scire vt Sapient. 13. possint æstimare seculi, quomodo ipsius mundi dominū & creatore non facilius inuenerunt? Sed quos arguit Salomō, nō cognouerūt p̄ creaturā creatoris: q̄s autē arguit Apostolus, cognouerūt, sed gratias non egerūt, & dicētes se esse sapientes, stulti facti sūt, & ad colēda simulacra deciderūt. Nā sapientes gentiū q̄ inuenerint creatore, manifeste idē Apostolus cū Atheniēsis loqueret ostēdit, cū eū dixisset, Quia i ipso vnum & mouemur & sumus: addidit, Sicut & qd̄ a seculū dū vos dixerūt. Hac autē intentiōe prius arguit impietate gētiū, vt ex h̄ p̄bet etiā ad gratiā posse p̄nere cōuerfos. Inuisitū est eū vt p̄nā subeāt impietatis, & premiū fidei nō accipiat. Quod autē dicit, Cognoscentes dñm non vt deū glorificauerūt, aut gratias egerūt. Hoc caput est peccati, de q̄ dictū est, Intiū ois peccati superbia. Qui si gr̄as egissent deo q̄ dederat hāc sapientiā, non aliquid tribuissent cogitationibus suis. Quapropter i desideria cordis sui traditi sūt à dño, vt facerēt q̄ nō oportet. Qd̄ autē dicit, Tradidit, intelligitur dimisit in desideria cordis eorum. Mercedem autē mutam dicit recepisse à deo vt traderet in concupiscētiis cordis eorum. Quod autem denuo dicit, Tradidit illos deus in reproba mentē, & c. repletos omni iniquitate, datur intelligi ad nocēdū pertinere ista quæ nunc dicit, id est faciōra. Superius